

הצבי ודדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת כי תצא תשפ"ב

גליון מס' 77 • שנה ב'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

באה על עון לשון הרע כפירש"י בפ' מצורע, והנה אמרו בגמ' [ערכין טו:] במערבא אמרי לשון תליתאי קטיל תליתאי הורג למספרו ולמקבלו ולאומרו, עי' פירש"י ו"תוס' שם. וכן איתא במדרשים ולמה נקרא שמו של לשון הרע שלישי שהורג שלשה האומרו והמקבלו ומי שנאמר עליו, לכן רמז כאן הכתוב לשון שמירה שלש פעמים.

כי תצא למלחמה על אויבך וכו' ושבת שבי. לכאורה הול"ל כי תצא למלחמה על אויבך ונתנם ד"א בידכם כמו"ש לעיל פ' שופטים [כז:] כי ד' אלקיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם אויבכם להושיע אתכם. ועוד מהו אומרו ושבת שבי, הול"ל ושבת שבי.

ו"ל הנה איתא בספח"ק בשם הרה"ק מהר"ש מבעלזא שהאדם נשלח לזה העולם כדי לקיים כל מצות עשה ולא תעשה, אבל במיוחד ענין אחד שנשלח כדי לתקן אותו, וזה כל איש ואיש יכולים להרגיש, דהיינו במה שרואה שהיצר הרע מתחזק מאד כנגדו יוכל להבין שזה הוא הדבר שבשבילו הוא נשלח לעולם הזה, כמו שמצינו בגמ' ששאל אמורא אחד לחבירו אביך במה זהיר טפי [שבת קיח:] אעפ"י שהיו מקיימים כל התורה כולה עכ"ז שאל אותו באיזה ענין היה זהיר כדי שידע על איזה ענין נשלח לתקן אותו. וז"ש חז"ל במס' אבות [פ"ד מ"א] איזה גיבור הכובש את 'יצור', דהיינו יצר שלו המתנגד לו ע"כ. ובזה יש לפרש כי תצא למלחמה על 'אויבך', היינו אויב שלך דייקא הוא הדבר שהיצר מתנגד לך בפרט בכל עת. וז"ש חז"ל [קידושין כא:] לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, היינו יצור הפרטי שעבור זה נשלח לעולם לתקן בפרטות, ונתנו ד"א בידך ושבת שבי, מובטח לך שתשבה אותו היינו הדבר המיוחד שאתה שובי בו.

כי תצא וכו'. פירש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר. י"ל עפ"י המובא בספח"ק עפ"י תיקון"ז בענין כח הצדיק לבטל גזירה רעה ח"ו ע"י היפוך צירופי

את אביה ואת אמה, בכי גדול יהיה לה בזכרה את הנהגת הוריה.

לא תתעמר בה תחת אשר עניתה. פירש"י לא תשתמש בה, בלשון פרסי קורין לעבדות ושימוש עימוראה. צ"ב מאי טעמא נקטה התורה כאן לשון פרסי, ו"ל הנה בגמ' [כתובות מו:] תני רב יוסף שארה [שמות כא י] זו קרוב בשר שלא ינהג בה מנהג פרסיים שמשמשים מטותיהן בלבושיהן, משמע שזהו דרך בזיון משום שאינה אלא כחפץ לשימושו ותו לא, זהו דרך הפרסיים, וז"ש התורה כאן לא תתעמר בה כלומר לא תשמש בה כמעשה הפרסיים בשימוש בזוי כשפחה.

מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת לה' אלקיך נדבה אשר דברת בפך. לכאורה כפל הכתוב את דברו שכן אמר כבר מוצא שפתיך תשמור ועשית א"כ למה לי שוב אשר דברת בפך. וי"ל הכונה מוצא שפתיך היינו מוצאות הפה ודקדוק האותיות, כי בהלכות נדרים הכל הולך אחר מוצא השפתיים אם אמר נדר או קונם וכל כינויי כמבואר באריכות במס' נדרים ושבועות, וכן בגמ' [מנחות סד:] הנהו שלש נשים דאייתו שלש קנין חדא אמרה לזיבתי וחדא אמרה לימתי וחדא אמרה לעונתי, סבור מינה זיבתי זבה ממש לימתי לימתי ממש לעונתי לעונתה דכולהו חדא חטאת וחדא עולה, אמר להו מרדכי שמא בזוב סיכנה שמא בים סיכנה שמא בעינה סיכנה דכולהו עולות נינהו, וכן כל כיו"ב, וז"ש מוצא שפתיך תשמור, כלומר תשמור כל ביטוי נדר אשר דברת בפך כיצד להוציאו מפך כראוי וכנכון.

השמר בנגע הצרעת לשמר מאד וכו' כאשר צויתים תשמרו לעשות. ג' פעמים כתיב לשון שמירה בפסוק זה, יש לומר רמז, הרי הצרעת

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שבי. הקשה זק"ק בספר אגרא דכלה דהוה ליה למימר כי תלך למלחמה מהו כי תצא עי"ש. ונ"ל הנה מלחמה זו היא מלחמה כנגד יצר הרע, ובמלחמה זו צריך לצאת כנגדו כו"ש בגמ' [ברכות ה.] לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, ושם אמרו נצחו מוטב לא נצחו יעסוק בתורה וכו' יקרא קריאת שמע, יזכיר לו יום המיתה. וי"ל דשלש עצות אלו נרמזו כאן, ונתנו ד' אלהיך כנגד תורה תחילת עשרת הדברות אנכי ד' אלהיך, בידך כנגד ק"ש שמע ישראל וכו' מעביר ידו על עיניו [ברכות יג:], 'ושבת שבי' היינו כמו שפירשו בספרים זכיר לו יום המיתה היינו זכיר ליצור"ר יום המיתה שלו ע"ד שאמרו בגמ' [סוכה נב:] לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים וכו' והיינו שבת שבי.

וראית בשביה אשת יפת תאר וחשקת בה ולקחת לך לאשה. פירש"י לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר. כלומר שאין זה ציווי לקחתה לאשה אלא בדיעבד כנגד יצור שאם לא ישאנה בהיתר ישאנה באיסור, נראה דיליף מדכתיב ולקחת לך ולא אמר ולקחתה מפיק ה"א שאז היה נשמע כציווי, וכן כתיב אח"כ וְהִבָּאתָהּ אֵל תוֹךְ בֵּיתְךָ כִּי זֶה הוּא צִוּי, אבל ולקחת משמעו שאם אירע שלקחת אזי תנהג כדלהלן.

ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים. צ"ב אמרו ובכתה את אביה, מהו את אביה, על אביה ועל אמה הול"ל. האבל בוכה על מתו ולא את מתו, ומ"ש בפ' וישב [בראשית לו ה'] ויבך אותו אביו, לא דמיא, דזה קאי על יצחק שבכה על צער יעקב כפירש"י שם שהרי כבר כתיב בפסוק הקודם ויתאבל על בנו ימים רבים. וי"ל שאין זה בכי של אבל אלא מאחר שתשב בבית יהודי תראה את ההבדל בין ישראל לעמים ותיבוש באביה ואמה ואולי תחפוץ לקבל עליה דת ישראל ותתגייר ותוכל לשאתה, וז"ש ובכתה

אותיות הגזירה כגון נג"ע לענ"ג צר"ה לרצ"ה וכיו"ב, ע"י בס' אגרא דכלה ובס' היכל הברכה פ' שופטים עה"פ ואתה לא כן נתן לך ד' אלקיך, היינו שהצדיק יש לו רשות לומר להי"ת לא או כן, והוא ע"י שמהפך צירופי אותיות התיבה (ועי' בדבריו לעיל פר' שופטים בפסוק לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל). לפי"ז אף שיצא הדיבור מלפני ית' עכ"ז יכול הצדיק לשנות התיבה בכתביה, נמצא דלא אזלינן בתר הקרי אלא בתר אותיות הכתובות וזה ניתן ביד הצדיק לשנות.

וז"ש כי תצא למלחמה על אויבך היינו הצדיק שיוצא להלחם כנגד האויב המקטרג, ונתנו ד' אלקיך בידך, פ"י הצדיק יכול לנצחו ולבטל הגזירה. וע"ז פירש"י היאך נעשה הדבר, במלחמת הרשות 'הכתוב' מדבר, היינו כיון שיש לו רשות לשנות את הכתוב, ואותיות הכתיבה הם המדברות ולא אזלינן בתר הדיבור בלבד.

ולקחת לך לאשה וגו'. פירש"י לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר וכו'. הקשו המפרשים הלא כל אלו היוצאים למלחמה הם צדיקים גמורים דהא על חטא קל היו חוזרים מעורכי המלחמה, וא"כ איך יכשלו בפת תואר. וי"ל דהיא הנותנת כיון שהם אנשים צדיקים טהורי לב לא נודעו להם הנסיונות והמכשולים אשר יקרו לפניהם בדרך בשעת מלחמה, ע"כ הוצרך הכתוב להודיע זאת שיהיו נכונים לזה ויתחזקו בתוספת טהרה למען יעמדו בנסיון. וז"ש לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, פ"י התורה גילתה מעשי היצה"ר ותחבולותיו בשעת המלחמה כדי שיוכלו לעמוד כנגדו.

והיה אם לא חפצת בה. פירש"י הכתוב מבשרך שסופך לשנאותה. הקשה הרא"מ מהיכא דרשו זה עיי"ש. וי"ל דלכאורה צ"ב מהו אמרם ז"ל הכתוב מבשרך וכו' איזו בשורה יש כאן, הו"ל הכתוב מודיעך, אלא ע"כ משום דכתיב והיה שהוא לשון שמחה, ולשמחה מה זו עושה, ע"כ דרשו שהכתוב רמז כאן בשורה טובה שסופה לשנאותה ולשלחה ואכן זו היא שמחה.

לא יוכל לבכר את בן האהובה. בספר אמרי שפר להגרש"ק הביא דברי הרמב"ן עה"פ לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור וכו', דהיינו דווקא כשבן השנואה עדיין חי, אבל אם מת והשאיר בנים יוכל האב לבכר את בן האהובה על פני בני הבכור המת, משום דהלשון 'על פני' שייך רק בחי'. והקשה ע"ז מה יעשה הרמב"ן עם הפסוק 'על פני בן האהובה', דלפ"ז אם מת בן האהובה יוכל לבכרו הלא הוא היפך הסברה ע"כ. ודבריו תמוהים שכן לא נמצא פסוק כזה כלל, וצ"ע.

ושמח את אשתו. פירש"י ישמח את אשתו ותרגמו ויחדיו ית אתתיה והמתרגם ויחדיו עם אתתיה טועה הוא שאין זה תרגום של ושמח אלא של ושמח. מה ראה כאן רש"י לתקן את טעות המתרגם. י"ל בצחות דר"ל שכונת האיש תהיה אמינית לשמח את אשתו וזאת ע"י שיהיו מעשי מתוקנים ונקי מעון, נקי יהיה לביתו אז ישמח אותה, אבל המתרגם כלומר מי שמתרגם זה לשפת המעשה ע"י שימושך את לבה בהבלים וכיו"ב כביכול כדי לשמחה טועה הוא, טועה ומטעה את עצמו כי בכך אין כונתו לשמח את אשתו אלא לשמח את עצמו.

ארבעים יכנו לא יוסיף. לכאורה הלא אינן אלא ל"ט ולא ארבעים, ובספרי הה"ק מאוסטרובצא הובא ששמע מהדברי יחזקאל משינוא ביאור הדבר, שאחר שקיבל החוטא ל"ט מלקות מהרהר בלבו מי יתן ועוד ילקה יותר ויטהר לגמרי מכל חטאותיו, ומובן כי אותה המרדות שיש בלבו אחר גמר המלקות פועל בלבו שפלות והכנעה יותר מן הל"ט מלקות שנתחייב בהן כדון, ומיושב הדיוק כי באמת יש ארבעים, הל"ט שהלקוהו ב"ד ואחת היא ההכאה מרדות שיש בלבו על שאין מלקין אותו יותר ע"כ.

ונראה להוסיף עוד עפ"י דברי החת"ס בפ' כי תבא עה"פ [להלן כו טו] השקיפה ממעון קדשך מן השמים, ואמרו חז"ל כל השקפה לרעה חוץ מזו שמהפכת מדת הדין לרחמים, וקשה מה למדת הדין כאן בשעה שמביא בכורים אל המקדש, אך הענין הוא מאחר שסבור שהשלים עבודתו כראוי באמרו עשיתי ככל אשר צויתני שעשה כל מה שציוה ד' בלא חסרון זה האיש צריך רחמים לבטל מעליו מדה"ד ע"כ. וכן י"ל כאן שאחר גמר הל"ט מלקות הכתובות בתורה ידע שראוי לעוד אחת שאינה כתובה ולא יחשוב שאחר שלקה זכיתי לבי, והיא המכה זו משלימה למנין ארבעים, ומהפכת מדה"ד לרחמים.

לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן. וברש"י שלא יהיה נוטל בגדולה ונותן בקטנה. י"ל הכונה לענין צדקה, יש לו לאדם מדה רעה בכיסו, שכן מה שנוטל שפע מהקב"ה הוא מבקש לקבל בגדולה והרחבה, אבל בשעה שצריך לתת משלו לאחרים קופץ ידו ונותן בקטנה בכמות ובאיכות. וז"ש לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן, אלא כשתתן לנצרך תתן בגדולה ורחבה כמו בשעה שרצונך ליטול.

לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה וגו'. י"ל בזה רמז, לפי שדרכו של אדם אם רואה בחבירו חסרון אפילו שהוא דבר קל, רע עיניו בו ומפריז ביותר מכפי ערכו, אבל כשנוגע לעצמו מקטין באותו פגם ואינו מרגיש בגדלו. וז"ש לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה, פ"י לא יהיה לך מדה אחת לעצמך ואחרת לזולתך, אלא איפה שלמה וצדק יהיה לך, כפי שאתה רואה על אחרים באותה איפה תקפיד על עצמך. וע"ז מתאמרא בצחות מ"ש בגמ' [פסחים ה:] גבי חמץ, שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, פ"י כן דרך בני אדם, על אחרים ואף על אנשי מעלה רואים פגמים וחסרונות אבל על עצמם אינם רואים.

זכור את אשר עשה לך עמלק. י"ל הכונה שעשה והכניס בך בחי' עמלק לפי שעה. וז"ש אשר עשה ל"ך עמלק, עשה אותך עמלק ר"ל. על דרך שפירשו הכתוב וירעו אותנו המוצרים [דברים כו:] פ"י שעשו אותנו רעים ע"י התחברות עמם, וע"ז צריך למחות את שמו וזכרו ולעקרו מן השורש בתוכינו.

ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים. י"ל ענין קליפת עמלק, עפ"י"ש אשר קרך בדרך, דהיינו שעלתה לו להשיג את ישראל בדרך כאשר אינם בביתם אלא מטולטלים בדרך ואז קיים בהם אשר קר"ך לשון קרירות, כי בביתו יש לו לאדם מנוחת הנפש וסדר יום קבוע וקשה להסירו מדרכו בעבודת ד', אבל כאשר מצוי בדרך בקל יוכל היצר להסיתו ולהסיטו מדרכו ע"י נסיונות שונים ומשונים. ויש להוסיף בדרך צחות מ"ש רש"י משל לאמבטיא ורתחת קפץ אחד וצינן את האמבטיא. ולדרכנו י"ל בזמן שיוצא אדם מביתו בקיץ

לרחוץ במעינות מרפא ואמבטיאות וכיוצא בהם, אז הוא הזמן שצריך להתחזק ולעמוד בפני פיתוי היצר, כי דרכו לקרר את האדם באמרו הנך עיף ויגע מטרדת השנה וזקוק למנוחה ומרחצאות ע"כ יקל מעט מיראת ד', וז"ש ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים, פ"י היצר מסיתו באמרו לו אתה עיף ויגע, וממילא נעשה לא ירא אלקים ח"ו, וזהו שאמר צינן את האמבטיא.

והיה בהניה לך ד' אלקיך מכל אויבך וגו' תמחה את זכר עמלק. צ"ב היאך תליא זה בזה, הלא מלחמה לד' בעמלק מדור דור ולמה נמתין עד שיניח לנו מכל אויבנו וכו'. וי"ל עפ"י המבואר בספה"ק כי קליפת עמלק היינו הגאווה וההתנשאות נגד אלקים ואדם, עמלק ג' ר"ם, ומכאן שורש כל שנאת חנם וצרות עין הגורמות מחלוקת כידוע. כל זמן שיש בלבו של אדם שנאה וקנאה על רעהו בידוע שיש בו מקליפת עמלק. והנה נתבאר אצלנו בדרוש לפורים, כי כשאדם שרוי בשמחה אמינית יצאו מלבו כל עניני קנאה וטניה על חבירו ורואה בכל אחד רק טוב, וזו תכלית עבודת השמחה, כמו"ש רבנו ר"ר אלימלך זיע"א שנראה במעלת חבריו ולא בחסרונם. וז"ש הכתוב, והי"ה לשון שמחה, פ"י כשתהיה שרוי בשמחה אמינית כמו שנצטוונו עבדו את ד' בשמחה, אזי יניח לך מכל אויבך, פ"י לא תראה בשום אדם אויב או שונא, אלא רק טוב, וממילא לא יהיו לך אויבים, וזה האות כי מחה מחית את זכר עמלק מקרבך וכנ"ל.

תמחה את זכר עמלק וגו'. אמרו חז"ל בגמ' [ב"ב כא:] ואמרו רבא הני תרי מקרי דרדקי חד גריס ולא דייק וחד דייק ולא גריס, מותבין ההוא דגריס ולא דייק, שבשטא ממילא נפקא, רב דימי מנהרדעא אמר מותבין דדיק ולא גריס שבשטא כיון דעל על, דכתיב כי ששת חדשים ישב שם יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום, כי אתא לקמיה דדוד אמר ליה מאי טעמא עבדת הכי אמר ליה דכתיב תמחה את זכר עמלק, אמר ליה והא אנן זכר קרינן א"ל אנא זכר אקרינן וכו' ע"כ. וצ"ב למה נקט הטעות של מקרי דרדקי דייקא בענין מחיית עמלק.

ויש לומר עפ"י מ"ש בליקוטי תורה וש"ס לרבינו מהר"א מזידיטשוב פ' שופטים עמ' צ"ה בביאור הגמ' [ב"ב כא:] הני תרי מקרי דרדקי חד גריס ולא דייק וחד דייק ולא גריס, ופי' עפ"י מ"ש זקה"ק בספר עטרת צבי פ' ויצא קס"ב ע"א בביאור שם צדי"ק, אשר אות צדי"י מבואר בזוה"ק פ' בראשית ב' ע"ב אמר לה צדי אנת וצדיק אנת בכפל לשון, צדי"י אנת ירמוז לצדיק עליון יסוד ברית קודש, וצדי"ק אנת ירמוז על צדיק תחתון אשר לו מלחמה עוד עם אות הקוף, ועיקר אות צדי"ק הונח על שם צדיק בתמונת האות, ואותיות דיי"ק המצטרפים בשם צדי"ק אשר כל עיונו בשם הוי"ה ב"ה וב"ש, וידוע שם הוי"ה בציור עיינין יש בו כ"ד עינין וי"ח משיכות הקוין מעין אל עין וע"ב תגין ג' על כל עין, ע"ב כ"ד ח"י מספר קי"ד מצורף אל אות צ' בסוד עיני ד' אל צדיקים ע"כ. ובזה פירש חד גריס ולא דיי"ק היינו שלומד בחריפות ופלפול, וחד דייק ולא גריס היינו עיקר לימודו בסוד מדרגות צדיק המלוי המצטרף אל אות צ' הוא דיי"ק ע"כ.

ולפי כל הנ"ל יש לומר עוד, וזהו הרמז בשם מקרי דרדק", בתיבת דרדק"י אתון קי"ד ואתון ד"ר, ד"ר היינו מלחמת עמלק כידוע ד' רבתי דהוי"ה אח"ד ור' רבתי דאל אח"ר, ועמלק רצה להקדים ר"ש לדלי"ת בסוד לך ר"ד כי שחת עמך, ואנחנו מצוים להלחם בו להקדים ה' לר' מלחמה לד' בעמלק מד"ר ד"ר [ע"י רגל ישרה מערכה ר' אות נ"ט], דק"י היינו אותיות דיי"ק המצטרפים לאות צדי"י ונעשה צדי"ק, ולכן נקרא מקרי דרדק"י כי כונת הצדיק למחות שורש זכר עמלק.

תורתן של אבות

דברי תורה מרבתינו הקדושים זיע"א

כליך לא תתן לא תהיה מחשבת וכוונת הנאתך לשם כלי הנפש דהוא הגוף רק לשם ה'. (שארית יעקב)

ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים.
שמעתי בשם הרב הקדוש מו"ה צבי מייזיטשוב נב"מ פירוש הפסוק, דזה הכלל דאם אדם יש לו יראה ואהבה להש"י אז עבודת התפילה והתורה אין נחשב אצלו למלאכה כי הוא תענוג אצלו, ומלאכה לא נקרא רק דבר שצריך יגיעות בשר, אבל מי שיש לו אהבה להש"י בכלות הנפש לא יעף ולא יגע בשעת עבודת התפילה והתורה, אדרבא אצלו הוא תענוג גדול ומוסיף לו עוד כח כמ"ש וקוי ה' יחליפו כח (ישעיה מ לא), ומי שיש לו יגיעה בשעת התפילה ולא יכול להתפלל בהתלהבות הוא סימן שאין לו יראה בשלימות, וז"ש ואתה עיף ויגע ר"ל בשעת התפילה קשה לך להחפץ כי עיף אתה, הסימן ולא ירא אלקים שאין לך יר"ש. (שמן המאור פר' פנחס)

דרוש מהגה"צ רבי יצחק משה פאנעט זצוק"ל בעל מראש הרי"ם

ויהפוך ה"א לך את הקללה לברכה כי אהבך וגו'. וצריך להבין אם ה' אוהבהו למה לו לשלוח לנו את הקללה בכדי להפכה אח"כ לברכה ומעיקרא דדינא פירכא. אבל הענין הוא כי חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ולכאורה קשה הדבר לפי שכל האנושי האין יכול לברך על הרעה כעל הטובה, אמנם כאשר יתן האדם אל לבו כי מאתו לא תצא הרעות כי עז וחדוה במקומו ויהיה מתון במשפטו על אותו מאורע שהוא חושבו לרעה, והבטחון שמהרעה הזאת עוד תגיע לו איזה טובה יהיה נשרש חזק בלבו, אז יראה בעליל שקלקלתו זו עוד תתהפך עליו לברכה, והוא כמו הרפוא שנותן להחולה סמים המרים להריק אותו מזוהמתו, הגם שלפי שעה מרים הם לו מ"מ אחר זמן מה הלא יביאו לו רפואה ותעלה, או כמו האב הרודה בבנו כי הבן הצעיר הריק משכל אין השגתו מגעת על היכן דברי אביו מגיעין ודומה לו שהוא לרעתו, אך כאשר יגדל והיה לאיש יראה שנהפוך הוא שהכל היה לטובתו, וכמו כן הוא אצל אביו שבשמים מלמדנו להועיל, ומקרא מלא דבר הכתוב כאשר ייסר איש את בנו כן ה' אלקיך מיסרך. ועפ"י מובן הכתוב ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה, אחר שתעיין היטב בדבר שאתה חושב לקללה תתהפך לך לברכה, ומה שעשה לך כך הוא ג"כ כי אהבך וגו' ורק שאין בכחך להשיג זאת והוא כאשר ייסר וכו' לטוב לנו כל הימים.

כי תבוא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן. ונראה לי לרמז במאמר הכתוב עפ"י מה שפירשתי הפ' (ירמיה ט) אל יתהלל חכם וגו' עי' לעיל פ' קרח שהעיקר הוא שיהיה החכמה הגבורה ועושר לשם תכלית שמימי, כמאמר הכתוב בכל דרכיך דעהו שכל מעשיך יהיו לשם שמים, ואפילו אצל הנאה גופנית לא תעשה בשביל הנאת עצמך רק תמים תהיה עם ה' אלוך, וקרח לקח מקח רע על שום שהיה לעצמו שכל חכמתו ועשירתו הפנה רק לתכליתו הוא לא לשם שמים, והגם כי סוף הכבוד לבוא כי ממילא יגיע לו גם הנאה לגוף אמנם הנאה זו שבאה לו לאדם שלא במתכון מותר. וידוע דכרם נקרא תוה"ק, ורעך זה הקב"ה כמו"ש (משלי כז) רעך ורע אבך זה הקב"ה, וז"ש כי תבוא בכרם רעך כשתבוא להשתמש בכרם ה' צבאות זו תוה"ק שבכח חכמתך בתורה תוכל לדרוש או לפעול שום פעולה, הנני אומר לך ואכלת ענבים כנפשך שבעך מה שאתה משביע עצמך דהיינו ההנאה שיש לך מזה תהיה רק לשם נפשך, ואל

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

סיפר אדמו"ר הרה"צ ר' מנחם ישראל הלוי ר"ב צ"ל בשם הגה"צ ר' יואל צבי ראטה אבד"ק טייסא סאלקא שהיה גיסו של רבינו האור מלא (חתנו של רבינו הר' חיים שלמה בעל שמועה טובה), רבינו האור מלא אמר פעם לגיסו הנ"ל כי במלאת לו עשרים שנה, בלילה הראשון לשנתו הכ"א היה ער כל הלילה וחזר על כל הספר עץ חיים ופרי עץ חיים [בס' ערבי נחל ריש פ' שמיני הביא בשם החסד לאברהם של ימי חייו של אדם לטוב או לרע תלוי בהתנהגותו ביום א' של שנת כ"א ועי' נאמר יש קונה עולמו בשעה אחת עי"ש].

פעם שבת רבינו האור מלא שבתו אצל אנ"ש בק"ק דיארמוט, ובסעודה שלישית דרש בדברי תורה נפלאים מתוך התלהבות עצומה בקולות וברקים כדרכו, כל השומעים נתעוררו לתשובה מדבריו הנוקבים ויורדים חדרי בטן, והנה אחר סיום דבריו אחר שהועלו נרות על השולחן כנהוג, סח רבינו עם המסובין לצידו באמירה קלה שהעלתה שחוק על פני השומעים ולא ניכר עליו כי אך זה עתה דרש דרוש עמוק בדביקות עצומה וחרדת קודש, בין היושבים היו הרה"ג ר' יעקב צבי יונגרייז אבד"ק דיארמוט וגם מוה"ר נפתלי גאלדשטיין מתלמידי בעל ערוגות הבושם שהיה ידוע בתורתו וצדקותו ומקורב אצל גדולי הדור, שאל הרה"ג ר' יעקב צבי את ר' נפתלי, מה דעתכם על התורה ששמענו זה עתה, השיב אף הוא בשאלה ומה דעתכם על המילי דבדיותא שאמר כעת, מיר גיפעלט מערה זיינע ווערטלעך, בעיני גדלה מעלתו באמירות הצחות כביכול יותר מהתורה שאמר, כי כל כוונתו בזה להשפיל את עצמו בבח' פושט צורה ולובש צורה, על מנת להעלים גדלותו ומדרגותיו הק'.

בינה לעיתים

דרוש התעוררות לחודש אלול מרבינו בעל האור מלא זיע"א

תבער הדם, פי' התוה"ק מלמדת לנו את דרך הטוב נלך בה, שנבער מקרבנו ומלבבנו את הדם שבחלל השמאלי שבלב שבו שורה היצה"ר, ואותו הנקי מקרבך, שיחזור לרוח כלו יצ"ט כלו קודש, וזה תשיג באופן כי תעשה הישר, שתעשה את הישר והטוב עוד בעיני' ה' פי' בימי חדשי תמוז אב חדשי עינים, ואם כה תעשה אזי כי תצא למלחמה על איבך, הוא היצה"ר, בודאי ונתנו ה' אלקיך בידך, ובנקל תוכל לו. ואמרו 'בידך' דייקא, דנודע החקירה למה מגיע להאדם שכר על מניעתו מעשיית העבירות, ועל עושהו המצות הלא לולא הקב"ה עזרו לא ה' יכול לו, ותירצו הספה"ק (תולדות בשם הבעש"ט ובס' לקוטים יקרים) שהקב"ה עושה חסד עם האדם ומשלם לו שכר כאילו האדם בעצמו עשה זאת המצוה, כמו"כ (תהלים ט"ו) ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, כאילו הוא עשה בעצמו, וזהו שאמר כאן, ונתנו ה' אלקיך, (פי' שהקב"ה הוא הנותן את היצה"ר תחת האדם לכופו, כי לולא הקב"ה עזרו לא יכול לו, ואעפ"כ, בידך, רצונו שהקב"ה מחשבו כאלו אתה האדם בעצמך ובידך כבשת תחתך את היצה"ר, והנה כל עיקר עשיית האדם בעולם הזה בכל ענינים הן בעיני עבודת ה' הן בעיני הרשות הכל הוא כדי להעלות ולברר את הניצה"ק אשר הם מפוזרים ומובלעים וסגורים בשביה תחת יד הקליפות, ולזה צריך לכוון בכל עשיותיו, וזה מזהיר לנו הכתוב, ושבת שבי, שבני ישראל יבררו ויחזרו אל תוך הקדושה מה שנשבה ביד עכו"ם היינו הניצה"ק, והבן.

כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבי. ופרשה הקודמת מסיימת ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר והטוב בעיני ה', ונראה לפרש סמיכות המקראות אלו וגם להבין אמרו ונתנו כו' 'בידך' דייקא, דהנה נודע מספ' הק' [עי' מאור ושמש] דפרשה זו המדברת במלחמת הרשות כמו שכתב רש"י ז"ל רומזת על דרך עבודת האדם לבוראו ית"ש ודרכי התשובה, ובפרטות בימים הק' האלה מר"ח אלול ואילך שנפתחים בו השערי תשובה יותר מכל השנה והם ימי רצון, וזהו ובכתה כו' ירח ימים, היינו חדש אלול, עיי"ש, ונודע מספה"ק דהלב יש לו שני חללים אחד מימין ואחד משמאל, זה שבימין שם שורה היצ"ט ולכן הוא מלא רוח, וזה שבשמאל שם שורה היצה"ר ולכן הוא מלא דם, ועל האדם מוטל שיגיב היצ"ט על יצה"ר ויתהפך גם החלל השמאלי כולו רוח, ולא יתן מקום להיצה"ר לשבת בקרבו רק כלה גרש יגרש אותו מתוך חדרי לבבו, ולזה יגיע בהתמדתו בקיום מצות ומעט"ט וישפיל ויכניע תאותיו ומדותיו הרעים תחת ידו לבל ישלטו בו.

גם נודע מהה"ק מוה"ר ש' מניקלסבורג זי"ע פ"י בפסוק ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה, שאם יעבוד האדם להבוב"ה ויכרות ברית עמו לשמור פקודיו ומצותיו עוד בחדשי תמוז אב חדשי העינים"ם, אז אין לו להתבונן עוד באיזה דרך יעבוד את הבוב"ה בחדש אלול שבו משמש מזל בתולה, ע"כ.

ועתה נבאר הכתובים אשר לפנינו, וכמו שאמרנו למעלה שפרשה זו רומזת גם לחדש אלול, וזהו ואתה

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבתינו הקדושים מקאסאן וצוק"ל

מנהגי ר"ה [ד"ג]

א. לתפילת שחרית עבר לפני התיבה מי שנתמנה מרבינו האור מלא להיות הבעל תפילה (לרוב פעמים היה אחד מבני משפחתו, ניסו, או בן אחיו, או חתנו ולפעמים נישג גם רבינו בעצמו) ולחזרת הש"ץ נישג המשב"ק ר' נטע וייס ז"ל.

ב. הבעל תפילה אמר "המלך" במקום עמידתו, ואחר כך הלך לפני העמוד כנהוג.

ג. רבינו אמר שיר המעלות ממעמקים כש"ץ גם כאשר לא היה הש"ץ בעצמו.

ד. לא אמרו הפיוט של ברכות יוצר, וגם לא הפסקא אור עולם באוצר חיים וכו', וגם לא הבעל תפילה (וכשלא היה רבינו הבעל תפילה, אמר לעצמו בין ברכו לברכת יוצר כל הפיוט של יוצר, מלך אור נגבור וכו' כבודו אהל כהיום וכו').

ה. כשחל בשבת היו מזמרים הקל הפותח וקל אדון כמו ביום טיב שחל בשבת, אמר אור חדש על ציון תאיר ונזכה כלנו מהרה לאורו, (גם כל העשרת ימי תשובה ובשבת שובה אמרו) אהבה רבה וכו'.

ו. בתפילת שמונה עשרה דלחש האריך הרבה מאוד כשכיוון הכוונות של ברכת אבות עם כוונות האר"י הנודעים ושאר כוונות ברכת אבות באריכות הרכה והיה בבית המדרש דממה בקדישתא, זה אומר תהלים וזה מעיין בספר, ורבינו עמד בלי תנועת אבר.

ז. אף על פי שלא היה נוח לו אמירת השמונה עשרה דלחש בקול כמנהג העולם, אבל לא מיחה במי שאמר, אבל העומדים בסביביו היו נזהרים שלא להרים קולם.

ח. לחזרת הש"ץ פתחו הארון, ואמר רבינו וגם כל העם בקול אבינו מלכנו פתח שערי שמים לתפילתינו, והש"ץ התחיל ברכת אבות בניגון המקובל, מסוד חכמים ונבונים וכו', ונוסח רבינו לומר פני מלך מלכי המלכים מלא רחמים.

ט. הפיוט יראתי בפצותי וכו', אמר הש"ץ ובניגון הנהוג, וגם רבינו אמרו עם הש"ץ בלחש.

י. לא אמרו הפיוט את חיל וכו' רק אחר שסיים הש"ץ בעת אתחיל אמר תיכף זכרנו לחיים בנגינה, והקהל לא אמרו בחזרת הש"ץ זכרנו וכו' מי כמוך אב הרחמן וכו' לא בראש השנה ולא בכל עשרת ימי תשובה, רק וכתוב וכו' בספר חיים וכו'.

יא. אתה גבור, מכלכל חיים בניגון, וסיים הברכה בדילוג הפיוט שביניהם, ואחרי סיום ברכת מחיה המתים, אמרו קהל וחזן ימלוך ה' לעולם וכו' ואתה קדוש יושב וכו', והש"ץ התחיל אתה הוא ה' אלקינו בשמים ובארץ גבור ונערץ וכו' בנגינה.

יב. הפיוט ובכן לך הכל יכתירו לא-ל עורך דין אמר אמר רבינו בעצמו פסקא פסקא אף כשלא היה הש"ץ, בהתלהבות והתרגשות והתעוררות גדולה.

יג. כשסיים אמר הש"ץ ובכן ולך תעלה קדושה כי אתה הוא אלקינו מלך, נקדישך וכו' ואמרו קדושה, אחר סיום הקדושה אמרו הפיוט של קדושה וחיות בוערות וכו' אחד קדוש וכו'.

יד. אבינו מלכנו אמר רבינו כש"ץ ולא הבעל תפילה, ואמרו פסקא פסקא חזן וקהל כל האבינו מלכנו מהחל עד גמירא במתינות. (ובראש השנה לא אמרו אבינו מלכנו חטאנו לפניך וכן אבינו מלכנו סלח ומחל וכו', אבינו מלכנו מחה והעבר וכו' אבינו מלכנו מחוק וכו').

טו. הקדיש שאחר חזרת הש"ץ היה בנגינה, ותתקבל צלותהוון אמר בלא ניגון.

טז. אחר תפילת שחרית נכנס רבינו לחדר, והגבאי ר' נטע ז"ל מכר את העליות, המכירה היתה בלשון כתר, חמשה כתרים עשר כתרים וכדומה.

יז. אחר מכירת העליות חזר רבינו לבית המדרש פתחו הארון, אמרו השלש עשרה מדות ורובנו של עולם, ורבינו דילג מן ומחול לי עד ומפשעי, שלא אמרו בראש השנה, ורבינו (ולא הבעל תפילה) אמר בקול שמע ישראל וגו', אחד הוא אלקינו וכו' גדלו וגו' חזן וקהל וכמנהגו בכל השנה, וקרא בתורה כמנהגו.

יח. כשעלה רבינו לתורה צוה אחר כך לעשות מי שברך ליוצאי חציו, לגברים לבד במי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, ולנשים בלבד במי שברך אמותינו שרה רבקה רחל ולא, וכן עשה מי שברך לצדיקים שבדור.

מדור לשון תורה

מתוך ספר לשון תורה על כפל לשונות בתורה
מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

פי תקצר קצירך בש"ך וְשָׁכַחְתָּ עִמָּךְ בְּשָׂדֶךָ לֹא תִשָּׁב לְקַחְתָּ: ספרי [תצא פ"ב]. קצירך פרט לשקצורוהו גוים, מיכן אמרו נכרי שקצר את שדהו ואחר כך נתגיייר פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה. קצירך פרט לאחרים, קצירך פרט להקדש, כשתמצוי לומר קצר הקדש ולקח ישראל פטורה, קצר גוי ולקח ישראל פטורה. ירושלמי [פאה פ"ה ה"ז], העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעה"ב אינה שכחה דכתיב קצירך ושכחת, שכחו בעל הבית ולא שכחו פועלים אינה שכחה דכתיב כי תקצור ושכחת.

א. פירש בס' משנן חכמה, שזה כלל גדול, בכל מקום שבא שם הפעולה נוסף אל הפעל בא לבאר איזה פרט, וכאן שבא בכניו הוא למעט אם הקציר הוא של אדם שאינו בכלל ישראל ואינו בחיוב המתנות לעניים, אם קצרוהו, אע"ג שהוא ברשותו של בעל השדה, כיון שהם קוצרים לעצמם, כגון שנתן להם במתנה, ג"כ נפטר הקציר מן שכחה ושאר דברים, אבל אם קצרוהו לצורך ישראל חייב במתנות לעניים, כדאמר בירושלמי דהא הוי קצירך, וכי תקצר קרינא בהו, כיון דעל פי הבעלים נקצר, כן מסיק בירושלמי.

ב. פירש העמק דבר, שאם הוא קוצר תבואת אחרים אין לו רשות לעשות שכחה לעניים.

ג. פי' רבינו המלבי"ם, קצירך מיותר, להורות כשהקציר שלו פרט לשל הקדש אף שנקצר ע"י הגזבר, וכן של עכו"ם אף שנקצר ע"י ישראל הפקיד אצלו שאין למעטם מוכי תקצור.

ד. פי' דהלשון קצירך משמע שהשכחה תלויה במי שהקציר שלו, והלשון כי תקצור ושכחת משמע דבקוצר נמי תליא מילתא.

ברכת צאתכם לשלום

נשגד קמיה מעלת כבוד

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ופמליתו הנכבדה

לרגל צאתו לארצה"ב לכבוד השמחה השרויה במעונו, כה יתן ה' וכה יוסיף שמחות לרוב ויזכה לראות דורות ישרים מבורכים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

אכ"ר

המאחלים מעומקא דליבא

מכון בני שלשים מערכת גליון "הצבי והצדק" מתפללי ולומדי ביהמ"ד בני שלשים דקוסון

כסא דברכתא

נשגד קמיה מעלת כבוד

כ"ק אדמו"ר שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי נכדו חביבו

הבחור החתן החשוב כמר יחזקאל פאנעט הי"ו

בן בנו הגדול מורינו הרה"ג רבי אברהם שמואל שליט"א

במזל טוב ובשעט"מ

מצלאין אנן קמי שמיא שהזיווג יעלה יפה ויזכו לבנות בית נאמן בישראל ולרוות רב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח לאורך ימים ושנים

טובות מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

עדי נזכה לשמוע קול מבשר

בביאת גואל צדק במהרה בימינו אכ"ר

המאחלים בלב ונפש

הנבאים מתפללי ביהמ"ד

אברכי הכוללים

כסא דברכתא

נשגד קמיה מעלת כבוד

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ולבנו חביבו הרה"ג ר' יוסף מאיר שלום שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הנין - הנכד

במזל טוב ובשעט"מ

בן לחתנו הרב צבי אלימלך לייפער שליט"א

בן ב"ק אדמו"ר מדינב ביתר שליט"א

מצלאין אנן קמי שמיא שהזיווג יעלה יפה ויזכו לבנות בית נאמן בישראל ולרוות רב נחת ותענוג דקדושה מכל יוצ"ח לאורך ימים ושנים

טובות מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

עדי נזכה לשמוע קול מבשר

בביאת גואל צדק במהרה בימינו אכ"ר

המאחלים בלב ונפש

הנבאים מתפללי ביהמ"ד

אברכי הכוללים